

MEĐUNARODNI FINANSIJSKI MENADŽMENT

Dr Nermina Pobrić

Univerzitet u Istočnom Sarajevu
Ekonomski fakultet Brčko

Dr Nermina Pobrić

MEĐUNARODNI FINANSIJSKI MENADŽMENT

Prvo izdanje

Brčko, 2015. godina

Izdavač
Univerzitet u Istočnom Sarajevu
Ekonomski fakultet Brčko

Za izdavača
Prof. dr Ljubomir Trifunović, dekan

Recenzenti
Prof. dr Milorad Ivanišević
Prof. dr Boško Živković

Tehnička priprema
Autor

Dizajn korica
Goran Dostanić

Štampa
„Copy Centre“ Brčko

Tiraž
100

Godina
2015.

ISBN 978-99938-95-19-0

© 2015.

Sva prava su zadržana. Ni jedan deo ove publikacije ne može biti reprodukovan niti smešten u sistem za pretraživanje ili transmitovanje u bilo kom obliku, elektronski, mehanički, fotokopiranjem, snimanjem ili na drugi način, bez prethodne pismene dozvole autora.

SADRŽAJ

PRVI DEO UVODNA RAZMATRANJA

GLAVA I

MEĐUNARODNI FINANSIJSKI MENADŽMENT I MULTINACIONALNA KOMPANIJA.....	3
1. NEKE AMBIJENTALNE I ORGANIZACIONE RAZLIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJAMA U DOMAĆIM I MULTINACIONALNIM KOMPANIJAMA	5
2. RAZLOZI I NAČINI INTERNACIONALIZACIJE POSLOVANJA KOMPANIJE.....	6
3. CILJEVI POSLOVANJA MULTINACIONALNE KOMPANIJE	9
4. VREDNOVANJE MULTINACIONALNE KOMPANIJE.....	12

GLAVA II

SISTEMI DEVIZNIH KURSEVA	15
1. SISTEM FIKSNIH DEVIZNIH KURSEVA.....	17
2. SISTEM POTPUNO SLOBODNO FLUKTUIRAJUĆIH DEVIZNIH KURSEVA ...	21
3. SISTEM OGRANIČENO FLUKTUIRAJUĆIH DEVIZNIH KURSEVA.....	28

GLAVA III

PLATNI BILANS	31
1. POJAM I RAČUNI PLATNOG BILANSA.....	33
2. (NE)RAVNOTEŽA PLATNOG BILANSA	36
3. MEĐUZAVISNOST (NE)RAVNOTEŽE PLATNOG BILANSA I KLJUČNIH MAKROEKONOMSKIH VARIJABLI	41

GLAVA IV

MEĐUNARODNI MONETARNI SISTEM.....	47
1. EVOLUCIJA MEĐUNARODNOG MONETARNOG SISTEMA	49
2. EVROPSKI MONETARNI SISTEM	54
3. EVROPSKA MONETARNA UNIJA	57

DRUGI DEO MEĐUNARODNA FINANSIJSKA TRŽIŠTA

GLAVA V

MEĐUNARODNO BANKARSTVO	63
1. OSNOVNE KARAKTERISTIKE MEĐUNARODNOG BANKARSTVA	65
2. ORGANIZACIONE FORME MEĐUNARODNOG BANKARSKOG POSLOVANJA	67
3. MEĐUNARODNI BANKARSKI KREDITI	71
4. MEĐUNARODNA BANKARSKA REGULATIVA	75

GLAVA VI

MEĐUNARODNO TRŽIŠTE NOVCA	79
1. OSNOVNE KARAKTERISTIKE EUROVALUTNOG TRŽIŠTA	81
2. EUROVALUTNO MEĐUBANKARSKO TRŽIŠTE	85
3. INSTRUMENTI I KAMATNE STOPE NA EUROVALUTNOM TRŽIŠTU	87
4. AZIJSKO TRŽIŠTE NOVCA	90

GLAVA VII

MEĐUNARODNO TRŽIŠTE OBVEZNICA	93
1. OSNOVNE KARAKTERISTIKE MEĐUNARODNOG TRŽIŠTA OBVEZNICA	95
2. INSTRUMENTI MEĐUNARODNOG TRŽIŠTA OBVEZNICA	101
3. REJTINGOVANJE MEĐUNARODNIH OBVEZNICA	103

GLAVA VIII

MEĐUNARODNO TRŽIŠTE AKCIJA	105
1. ORGANIZACIJA I FUNKCIONISANJE TRŽIŠTA AKCIJA	107
2. PREKOGRANIČNI LISTING AKCIJA	110
3. PREDNOSTI I NEDOSTACI PREKOGRANIČNOG LISTINGA AKCIJA	115
4. EMISIJA I PLASMAN AKCIJA NA GLOBALNIM TRŽIŠTIMA	117

GLAVA IX

DEVIZNO TRŽIŠTE	121
1. ORGANIZACIJA I UČESNICI NA DEVIZNOM TRŽIŠTU	123
2. SPOT DEVIZNI KURS	126
3. FORWARD DEVIZNI KURS	128

4. MEĐUBANKARSKO DEVIZNO TRŽIŠTE	131
5. PROMENA DEVIZNOG KURSA	135

TREĆI DEO MEĐUNARODNI PARITETNI ODNOSI I DEVIZNI KURS

GLAVA X

PARITET KAMATNIH STOPA I POKRIVENA KAMATNA ARBITRAŽA.....	141
1. IZVOĐENJE PARITETA KAMATNIH STOPA.....	144
2. POKRIVENA KAMATNA ARBITRAŽA.....	146
3. GRAFIČKA ANALIZA PARITETA KAMATNIH STOPA	148
4. RAZLOZI DISPARITETA KAMATNIH STOPA.....	151
5. NEPOKRIVENI PARITET KAMATNIH STOPA I NEPOKRIVENA KAMATNA ARBITRAŽA	156

GLAVA XI

PARITET KUPOVNIH SNAGA I REALNI DEVIZNI KURS.....	161
1. NIVOI CENA, CENOVNI INDEKSI I KUPOVNA SNAGA VALUTE	163
2. APSOLUTNI PARITET KUPOVNIH SNAGA	164
3. RELATIVNI PARITET KUPOVNIH SNAGA	171
4. GRAFIČKA ANALIZA PARITETA KUPOVNIH SNAGA.....	175
5. REALNI DEVIZNI KURS	178

GLAVA XII

PREDVIĐANJE DEVIZNIH KURSEVA.....	181
1. ZNAČAJ I TEHNIKE PREDVIĐANJA DEVIZNIH KURSEVA	183
2. KVALITET PREDVIĐANJA DEVIZNIH KURSEVA	185
3. PREDVIĐANJA DEVIZNIH KURSEVA I EFIKASNOST DEVIZNIH TRŽIŠTA ...	189
4. FUNDAMENTALNA ANALIZA DEVIZNIH KURSEVA	190
5. TEHNIČKA ANALIZA DEVIZNIH KURSEVA	195
6. TRŽIŠNO ZASNOVANA PREDVIĐANJA DEVIZNIH KURSEVA.....	198
7. PREDVIĐANJA FIKSNIH DEVIZNIH KURSEVA.....	199

ČETVRTI DEO VALUTNI DERIVATI

GLAVA XIII

VALUTNI FJUČERSI I OPCIJE	205
--	------------

1. POJAM I UČESNICI U TRGOVINI VALUTNIM FJUČERSIMA	207
2. VREDNOVANJE VALUTNIH FJUČERSA.....	210
3. HEDŽING SA VALUTNIM FJUČERSIMA	211
4. POJMOVNO ODREĐIVANJE VALUTNIH OPCIJA	212
5. VREDNOVANJE VALUTNIH OPCIJA.....	216
5.1. Vrednovanje valutnih opcija pomoću modela binomnog stabla	220
5.2. Garman – Kohlhagen-ov model vrednovanja valutnih opcija.....	226
6. PUT-KOL PARITET ZA VALUTNE OPCIJ	231
7. HEDŽING I SPEKULISANJE SA VALUTNIM OPCIJAMA	232
8. OPCIJE NA VALUTNE FJUČERSE	234

GLAVA XIV

KAMATNI I VALUTNI SVOPOVI	237
1. POJMOVNO ODREĐIVANJE SVOPOVA.....	239
2. KAMATNI SVOPOVI	242
3. VALUTNI SVOPOVI	246
4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI POVEZANI SA SVOPOVIMA	250

PETI DEO SPECIFIČNI RIZICI U POSLOVANJU MULTINACIONALNE KOMPANIJE

GLAVA XV

MERENJE I UPRAVLJANJE IZLOŽENOŠĆU MULTINACIONALNE KOMPANIJE DEVIZNOM RIZIKU	257
1. POJMOVNO ODREĐIVANJE DEVIZNOG RIZIKA I IZLOŽENOSTI MULTINACIONALNE KOMPANIJE DEVIZNOM RIZIKU	259
2. MERENJE I UPRAVLJANJE TRANSAKCIONOM IZLOŽENOŠĆU DEVIZNOM RIZIKU	261
3. MERENJE I UPRAVLJANJE EKONOMSKOM IZLOŽENOŠĆU DEVIZNOM RIZIKU	268
4. TRANSLACIONI METODI I UPRAVLJANJE TRANSLACIONOM IZLOŽENOŠĆU DEVIZNOM RIZIKU	276

GLAVA XVI

ANALIZA RIZIKA ZEMLJE	283
1. POJAM I RELEVANTNOST ANALIZE RIZIKA ZEMLJE	285
2. FAKTORI RELEVANTNI ZA OCENJIVANJE RIZIKA ZEMLJE	286

3. TIPOVI OCENJIVANJA RIZIKA ZEMLJE	289
4. TEHNIKE OCENJIVANJA RIZIKA ZEMLJE	290
5. MERENJE I UPOREĐIVANJE RIZIKA ZEMALJA	291
6. SMANJIVANJE IZLOŽENOSTI RIZIKU PREUZIMANJA OD STRANE ZEMLJE DOMAĆINA.....	292

ŠESTI DEO

UPRAVLJANJE FINANSIJAMA U MULTINACIONALNOJ KOMPANIJU

GLAVA XVII

MEĐUNARODNE PORTFOLIO INVESTICIJE	297
1. PRINOS I RIZIK MEĐUNARODNIH INVESTICIJA.....	299
2. MEĐUNARODNA PORTFOLIO DIVERSIFIKACIJA.....	301
3. METODI MEĐUNARODNE PORTFOLIO DIVERSIFIKACIJE	305
4. OPTIMALNA PORTFOLIO ALOKACIJA.....	309

GLAVA XVIII

STRANE DIREKTNE INVESTICIJE I PREKOGRANIČNE AKVIZICIJE	313
1. STRANE DIREKTNE INVESTICIJE.....	315
1.1. Važni faktori kod donošenja odluke multinacionalne kompanije o stranom direktnom ulaganju.....	315
1.2. Klasifikacija stranih direktnih investicija	317
1.3. Motivi stranog direktnog ulaganja	318
1.4. Međunarodna diversifikacija stranih direktnih investicija	320
1.5. Moguće aktivnosti vlade nakon procene prednosti i nedostataka stranih direktnih ulaganja u njenu zemlju	323
2. PREKOGRANIČNE AKVIZICIJE.....	325
2.1. Pojam i motivi prekograničnih merđžera i akvizicija	325
2.2. Vrednovanje target kompanije iz perspektive kompanije akvizitora.....	327
2.3. Faktori relevantni za ocenu budućih novčanih tokova koje će primiti multinacionalna kompanija nakon preuzimanja strane target kompanije....	329
2.4. Razlozi razlikovanja rezultata vrednovanja target kompanije među multinacionalnim kompanijama	332
2.5. Alternativni načini multinacionalnog restrukturiranja multinacionalnih kompanija	333

GLAVA XIX

MEĐUNARODNO KAPITALNO BUDŽETIRANJE	337
1. KOMPLEKSNOST MEĐUNARODNOG KAPITALNOG BUDŽETIRANJA	339
2. PROCES DONOŠENJA ODLUKE O STRANOM ULAGANJU	340
3. PROCENJIVANJE NOVČANOG TOKA KOD STRANOG ULAGANJA	342
4. UTVRĐIVANJE ZAHTEVANE STOPE PRINOSA NA STRANO ULAGANJE	344
5. MOGUĆE PERSPEKTIVE MEĐUNARODNOG KAPITALNOG BUDŽETIRANJA	345
6. TEHNIKE MEĐUNARODNOG KAPITALNOG BUDŽETIRANJA.....	348
7. FAKTORI KOJI UTIČU NA MEĐUNARODNO KAPITALNO BUDŽETIRANJE ..	351
8. IZBOR MEĐUNARODNOG INVESTICIONOG PROJEKTA.....	355
9. UKLJUČIVANJE RIZIKA U OCENU RENTABILNOSTI MEĐUNARODNOG INVESTICIONOG PROJEKTA	356
10. IMPLEMENTACIJA, KONTROLA REALIZACIJE I NAKNADNA REVIZIJA MEĐUNARODNOG INVESTICIONOG PROJEKTA	358

GLAVA XX

DUGOROČNI IZVORI FINANSIRANJA MULTINACIONALNE KOMPANIJE	359
1. INTERNI IZVORI FINANSIRANJA MULTINACIONALNE KOMPANIJE	362
2. EKSTERNI IZVORI FINANSIRANJA MULTINACIONALNE KOMPANIJE	364
3. CENA FINANSIRANJA MULTINACIONALNE KOMPANIJE SREDSTVIMA GENERISANIM ZADUŽIVANJEM	365
4. UKLJUČIVANJE DEVIZNOG RIZIKA U CENU FINANSIRANJA MULTINACIONALNE KOMPANIJE SREDSTVIMA GENERISANIM ZADUŽIVANJEM	367
5. SMANJIVANJE DEVIZNOG RIZIKA KOD FINANSIRANJA MULTINACIONALNE KOMPANIJE SREDSTVIMA GENERISANIM ZADUŽIVANJEM	368
6. RIZIK PROMENE KAMATNE STOPE KOD FINANSIRANJA MULTINACIONALNE KOMPANIJE SREDSTVIMA GENERISANIM ZADUŽIVANJEM	369

GLAVA XXI

CENA I STRUKTURA KAPITALA MULTINACIONALNE KOMPANIJE.....	371
1. UTVRĐIVANJE CENE KAPITALA MULTINACIONALNE KOMPANIJE	373
2. UZROCI RAZLIKOVANJA CENA KAPITALA DOMAĆIH I MULTINACIONALNIH KOMPANIJA.....	374
3. UZROCI RAZLIKOVANJA CENA KAPITALA MULTINACIONALNIH KOMPANIJA MEĐU DRŽAVAMA.....	376

4. PRIMENA CENE KAPITALA MULTINACIONALNE KOMPANIJE U OCENI RENTABILNOSTI STRANIH PROJEKATA	378
5. KOMPONOVANJE STRUKTURE KAPITALA MULTINACIONALNE KOMPANIJE	380
6. KOMPONOVANJE STRUKTURE KAPITALA STRANE FILIJALE MULTINACIONALNE KOMPANIJE	384
7. INTERAKCIJA IZMEĐU ODLUKA O FINANSIRANJU FILIJALE I MATIČNE KOMPANIJE	386

GLAVA XXII

MEĐUNARODNI MENADŽMENT OBRTNIH SREDSTAVA	389
1. CILJEVI I OGRANIČENJA UPRAVLJANJA GOTOVINOM U MULTINACIONALNOJ KOMPANIJI	392
2. ORGANIZOVANJE UPRAVLJANJA GOTOVINOM U MULTINACIONALNOJ KOMPANIJI.....	394
3. TEHNIKE I KOMPLIKACIJE U OPTIMIZIRANJU TOKOVA GOTOVINE U MULTINACIONALNOJ KOMPANIJI	398
4. PLASIRANJE VIŠKOVA GOTOVINE U MULTINACIONALNOJ KOMPANIJI....	401
5. UPRAVLJANJE POTRAŽIVANJIMA OD KUPACA U MULTINACIONALNOJ KOMPANIJI	404
6. UPRAVLJANJE ZALIHAMA U MULTINACIONALNOJ KOMPANIJI	407

GLAVA XXIII

KRATKOROČNI IZVORI FINANSIRANJA MULTINACIONALNE KOMPANIJE	411
1. ALTERNATIVNI KRATKOROČNI IZVORI FINANSIRANJA MULTINACIONALNE KOMPANIJE	413
2. FINANSIRANJE MULTINACIONALNE KOMPANIJE IZ KRATKOROČNIH POZAJMLJENIH IZVORA	414
3. FINANSIRANJE MULTINACIONALNE KOMPANIJE IZ PORTFOLIJA KRATKOROČNIH POZAJMLJENIH IZVORA	417

GLAVA XXIV

FINANSIRANJE MEĐUNARODNE TRGOVINE	421
1. TIPIČNA TRANSAKCIJA MEĐUNARODNE TRGOVINE	423
2. DOKUMENTI KOJIMA IZVOZNIK DOKAZUJE IZVRŠENJE ISPORUKE ROBE RADI KORIŠĆENJA AKREDITIVA	426
3. NAČINI PLAĆANJA U MEĐUNARODNOJ TRGOVINI.....	429
4. NAČINI FINANSIRANJA IZVOZA	433
5. VLADINA PODRŠKA IZVOZU	437

6. KONTRATRGOVINA.....	438
GLAVA XXV	
OPOREZIVANJE PRIHODA I TRANSFERNE CENE	
MULTINACIONALNE KOMPANIJE	441
1. CILJEVI OPOREZIVANJA.....	443
2. VRSTE POREZA.....	444
3. PRINCIPI OPOREZIVANJA	445
4. MEĐUZAVISNOST OPOREZIVANJA PRIHODA U MEĐUNARODNOM PORESKOM OKRUŽENJU I ORGANIZACIONE STRUKTURE MULTINACIONALNE KOMPANIJE.....	448
5. ODREĐIVANJE I CILJEVI UPRAVLJANJA TRANSFERNIM CENAMA	449
LITERATURA.....	453